

מעגלי שיח או קבוצות מיקוד – הסבר למורה

כרטיסיות למעגלי שיח וקבוצות מיקוד – בעקבות מדדי שאלון האקלים

מטרת הפעילות היא לקיים שיח על האקלים הבית ספרי. השיח מתמקד במדדי שאלון האקלים וניתנת כאן ההזדמנות לחדד עם התלמידים את הכוונה והמשמעות של ההיגדים.

במעגלי שיח - המשתתפים (תלמידים, מורים או הורים) מוזמנים לשיחה סביב שולחן עגול על מנת לספר על הלמידה והחווייה הבית ספרית מזווית הראייה שלהם ולתאר אותן. אין כאן "נכון" ו"לא נכון" חשוב לנו לשמוע קולות שונים ומגוונים.

כל משתתף יבחר קלף מתוך הקלפים המונחים על השולחן ויביע את עמדתו בנוגע אליו. בצד אחד של כל קלף ניתן למצוא הסבר על המדד כפי שכתוב בשאלון מיצ"ב האקלים וכן כיצד ניתן להפעיל מדד זה בבית הספר בצורה המיטבית. בצד השני של הקלף נמצאות שאלות לדיון, לחשיבה, לשיח.

לחילופין, ניתן להחליט כי **קבוצת מיקוד** מצומצמת תעסוק בנושא אחד בלבד

שחשוב לנו לברר את עמדות התלמידים בנוגע אליו (מוגנות ואלימות; יחסי הקרבה בין התלמידים לבין עצמם; יחסי קרבה ואכפתיות בין המורים והתלמידים; סביבת ההוראה בבית הספר ועוד). במקרה זה, יש לאסוף קבוצת תלמידים נבחרת ועל המנחה להגיע עם שאלות נוספות לדיון ולהיערך היטב להנעת הדיון באמצעות השאלות הללו.

יחסי קרבה ואכפתיות בין המורים לתלמידים

המדד-יש לי יחסים קרובים וטובים עם רוב המורים שלי.

המדד במיטבו- ביה"ס דואג שלכל התלמידים תהיה כתובת בביה"ס, לכל כיתה מוצמד מורה מקצועי, אשר יהיה כתובת משמעותית לצד המחנך. קיימות סדירויות בין מורים לתלמידים בהרכבים שונים. תלמידים מזמינים מורים לקחת חלק ביוזמות שלהם וההפך. התלמידים מביעים הערכה כלפי המורים בדרכים שונות.

המדד-כשעצוב לי או כשרע לי, אני מרגיש נוח לדבר על זה עם מישהו מהמורים שלי.

המדד במיטבו- המורים זמינים לתלמידים ומוכנים להיענות לפניותיהם. המורים מקיימים שיחות אישיות עם תלמידים. המורים דואגים לחיזוק התנהגויות חיוביות בקרב תלמידים.

המדד-לרוב המורים אכפת ממני וממה שקורה לי, ולא רק בקשר ללימודים.

המדד במיטבו- איתור צרכים של התלמידים נעשה לפחות פעם בשנה, מורים מקיימים ביקורי בית וביקורים מעבר לשעות הלימודים, למורים נוהל התקשרות קבוע עם תלמידים בזמן מחלה או בחופשות. המורים משתפים את התלמידים ומאפשרים להם ליזום ולקחת על עצמם תפקידים בכל תחומי הפעילות בביה"ס ובקהילה. ציון ימי הולדת של תלמידים ודיווח להורים על אירועים חיוביים בביה"ס.

המדד-לרוב המורים חשוב מאוד לדעת איך אני מרגיש בבית-הספר ובכלל.

המדד במיטבו- קיום סדירויות ומנגנונים לשיח פרטני בהיבטים רגשיים, ערכיים וחברתיים, מחנכי הכיתות מקיימים שיחות אישיות יזומות עם התלמידים. בבית הספר קיימת מדיניות דלת פתוחה לתלמידים.

יחסי קרבה ואכפתיות בין המורים לתלמידים

- האם התנהגות של מורה אחד יכולה להשפיע על התחושה שלי לגבי כלל המורים? כיצד?
- איך אנחנו התלמידים יכולים לגרום לשינוי ביחסי הקרבה והאכפתיות עם המורים?
- מה הציפיות שלי לגבי הזמינות של המורה? מה המשמעות של מורה זמין?
- אם אני מתלבט איך לענות על השאלה, מה יכול לעזור לי?

מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה-דיווחי תלמידים

המדד-אני מרגיש סקרנות ועניין כלפי הדברים שאני לומד בבית-הספר.

המדד במיטבו -

בבית הספר דואגים שהתלמידים יהיו מעורבים יותר בלמידה ומוכנים להתמודד עם משימות מאתגרות באמצעות התאמת דרכי הלמידה ומתן דגש להקניית מיומנויות המאה ה-21.

המדד-הדברים שמלמדים בבית-הספר מקנים לי ידע רב וחשוב, אני בטוח שאוכל להצליח בלימודים גם. אם המשימות יהיו קשות, הדברים שאני לומד בבית-הספר עוזרים לי גם מחוץ לשעות הלימודים.

המדד במיטבו

בבית הספר מקיימים למידה בדרכים המותאמות לגיוון התלמידים: עבודות חקר, עבודה בקבוצות ובצוותים, למידה רב תחומית, למידה רב גילית, יצירת קשר ושיתופי פעולה עם גורמים חיצוניים. המורים מחברים את תכני הלימוד לאקטואליה ולמיומנויות מגוונות.

מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה-דיווחי תלמידים

- מהם הדברים שגורמים לי הנאה בביה"ס?
- מה מעורר את הסקרנות שלי ללמידה?
- מה האחריות שלי ללמידה בבית הספר?
- כשקשה לי זה לא מעניין, כשקל לי זה מעניין – מה דעתכם על המשפט?
- כתבו 5 רעיונות לשינוי ולהוספת עניין בלמידה.
- אם אני מתלבט איך לענות על השאלה, מה יכול לעזור לי?

היעדר תחושת מוגנות של התלמידים

המדד-לפעמים אני פוחד ללכת לבית-הספר, כי יש בו תלמידים שמתנהגים באלימות, לפעמים אני מעדיף להישאר בהפסקות בכיתה, כי אני חושש שיפגעו בי, יש בבית-הספר מקומות שאני פוחד להסתובב בהם.

המדד במיטבו -

הצוות החינוכי דואג למוגנות תלמידיו, קיימים כללים להתנהגות מקובלת בשיעור ובהפסקות וגבולות ברורים להתנהגות לא מקובלת. הצוות החינוכי דואג למניעה והסברה, לטיפול בנוהגים באלימות ולסיוע לתלמידים החוששים.

תורנויות המורים בהפסקות תתבצע בקפדנות ובאחריות, במידת הצורך תורחב התורנות לאזורים נוספים. הצוות החינוכי יצור מעגלי תמיכה, ליווי, הדרכה וסיוע לתלמידים שנפגעו. מנהיגויות תלמידים ישולבו בתפקידי גישור, ליווי לתלמידים שנפגעו, ואיתור אזורים מועדים לפורענות.

מנהיגויות תלמידים ישולבו בתפקידי גישור, ליווי לתלמידים שנפגעו, ואיתור אזורים מועדים לפורענות.

היעדר תחושת מוגנות של התלמידים

➤ על מי האחריות לשנות את תחושת המוגנות שלי? עלי, על החברים, על ביה"ס?

➤ מה אני יכול לעשות כדי להגביר את תחושת המוגנות שלי?

➤ מה אנחנו כקבוצה יכולים לעשות כדי להגביר את תחושת המוגנות שלנו?

➤ אם אני מתלבט איך לענות על השאלה, מה יכול לעזור לי?

יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

המדד-הכיתה שלי מלוכדת ומגובשת לרוב התלמידים בכיתה שלי יש עם מי להיות בהפסקות. לרוב התלמידים בכיתה שלי חשוב לעזור אחד לשני. לתלמידים בכיתה אכפת זה מזה. בכיתה שלי יש אווירה טובה בין התלמידים.

המדד במיטבו -

התלמידים שותפים בהכנת תקנון כיתתי למימוש יחסים טובים ומכבדים, הצוות החינוכי מסייע בגיבוש התקנון ובשמירה על קיום כלליו.
הצוות החינוכי מעודד יזמות חברתית ופעילויות לגיבוש כיתתי ותמיכה בתלמידים.
הצוות החינוכי מרבה בעבודה בקבוצות ולמידה שיתופית.
מנהיגויות תלמידים שותפות ביוזמות ליצירת חיבורים בין תלמידי בית הספר ובכלל זה הפסקות פעילות, ציון ימי הולדת, ביקורי בית הדדיים, ליווי וסיוע לתלמידים.

יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

- מדוע חשוב שתהיה אוירה טובה בין התלמידים בכיתה?
- מה ניתן לעשות אם הכיתה לא מלוכדת?
- מה אני עושה אם תלמיד מהכיתה שלי נמצא לבד בהפסקות?
- אם אני מתלבט איך לענות על השאלה, מה יכול לעזור לי?

עידוד בית הספר למעורבות

המדד - בבית-הספר מעודדים תלמידים לגלות מנהיגות,

(למשל: להתנדב למועצת תלמידים, ליזום פרויקטים של שיפור בית-ספרי ועוד).

בבית-הספר מעודדים תלמידים לגלות מנהיגות (למשל: להתנדב למועצת תלמידים, ליזום פרויקטים של שיפור בית-ספרי ועוד).

בבית-הספר מעודדים את התלמידים להיות חברים בתנועות נוער.

בית-הספר מעודד אותי לקחת חלק פעיל בחיים האזרחיים (כמו להתעניין בנושאים אקטואליים שעל סדר היום הציבורי בקהילה ובמדינה וכו').

בית-הספר מעודד אותי לעזור בפעילות התנדבותית למען הקהילה.

בית-הספר מעודד אותי לקחת חלק במסגרות למעורבות חברתית (כמו מועצת תלמידים, חונכות וכד').

המדד במיטבו -

בבית הספר פועלת מועצת תלמידים המובילה תהליכים משמעותיים ומתקיימת נראות לפעולותיה.

ל"כל תלמיד תפקיד" כדרך לעודד יזמות ומעורבות, ביה"ס מאפשר לתלמידים לקחת חלק בתהליכי קבלת החלטות. המורים משלבים בחומר הלימוד תכנים ומושגים הקשורים למנהיגות. ביה"ס מאפשר

לתלמידים השתתפות בפעילויות מתוך בחירה חופשית על פי תחומי עניין. הצוות החינוכי מעודד את התלמידים להיות חברים בתנועות נוער על ידי התחשבות בזמני פעולות וטיולים, וכן מאפשר לתנועות הנוער להגיע לבית הספר ולקיים פעילויות לטובת כלל התלמידים.

עידוד בית הספר למעורבות

- למה חשוב שבי"ס יעודד למעורבות חברתית? כיצד?
- מה מניע אותי לפעול או להוביל תהליכים בבית הספר ומחוצה לו?
- איך מעורבות חברתית יכולה לקדם אותי בלימודים?
- אם אני מתלבט איך לענות על השאלה, מה יכול לעזור לי?

מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה

המדד-בבית-הספר מעודדים אותנו לגלות סובלנות כלפי האחר והשונה (למשל: דוברי שפה אחרת, בעלי מוגבלויות, בני דת אחרת וכו'), התלמידים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד כלפי האחר והשונה. המדד במיטבו -

בתקנון ביה"ס ובשיח הבית ספרי ניתן ביטוי לערכים של כבוד האדם, סובלנות וקבלת השונה. ביה"ס מפעיל תכניות העוסקות בקבלת השונה ובהתמודדות עם סטראוטיפים וגזענות.

ביה"ס מקיים מסגרות לשיח רב תרבותי בתוך ומחוץ לביה"ס, מנהיגות התלמידים יוזמת פעולות לתמיכה באחר ובשונה ובקידום שיח רב תרבותי.

המדד - המורים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד כלפי האחר והשונה.

צוות בית-הספר עושה מאמצים כדי לשתף את כל התלמידים בפעילויות, ללא הבדלי מוצא, דת, מוגבלות וכו' (למשל מוודאים שכולם ישתתפו בפעילויות, שתלמידים יהיו חברים גם של תלמידים שונים מהם, שכולם יוזמנו לאירועים חברתיים וכד'). המדד במיטבו -

המורים מהווים דוגמא לקיום שיח מכבד עם התלמידים, למורים יש מודעות לשונות בין התלמידים והם מאפשרים לכל תלמיד לגלות את חוזקותיו. המורים מקיימים שיח ערכי ומעודדים ומחזקים תלמידים המתייחסים בכבוד ופועלים ברגישות כלפי חבריהם.

מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה

- האם חשוב לך לפגוש תלמידים שונים ממך?
- אלו הזדמנויות ביה"ס מאפשר לי להכרת תלמידים שונים ממני?
- איזה מיומנויות ביה"ס מקנה לך להכרת האחר והשונה?
- מה הופך את הקשר עם האחר והשונה למשמעותי וחשוב?
- אם אני מתלבט איך לענות על השאלה, מה יכול לעזור לי?

תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר

המדד-אני אוהב להיות בבית-הספר גם אילו הייתי יכול, לא הייתי עובר לבית-ספר אחר, טוב לי בבית-הספר.

המדד במיטבו-

על מנת שתהיה אוירה טובה ומיטבית בביה"ס, חשוב שגם התלמידים וגם חברי הצוות יחושו מוגנים, ומשמעותיים. לשם כך נעשה ניטור מתמיד של תחושת המוגנות של חברי ביה"ס וניתנים מענים מיידים בהתאם לצורך.

המשמעותיות נוצרת באמצעות שיתוף המורים והתלמידים ביוזמות ותפקידים מגוונים.

כלל צוות המורים מודע ושותף לתוכניות וליעדים אליו מכוון ביה"ס.

ביה"ס מאפשר שיח פתוח בנושאי האקלים ומחזק את הקשר בין מורים לתלמידים, יוצר אצל מוריו ותלמידיו גאוות יחידה.

בביה"ס עושים פעילויות רבות כדי שלתלמידים ולמורים יהיה נעים לשהות בו.

תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר

- מי הגורמים המשמעותיים ביותר, המשפיעים על האוירה בבית"ס?
- איך ניתן לגרום לכל התלמידים להרגיש תחושה שייכות בבית"ס?
- איך אנחנו כתלמידים יכולים להשפיע על אוירה חיובית בבית הספר?
- אם אני מתלבט איך לענות על השאלה, מה יכול לעזור לי?

בית הספר מעודד מעורבות בקהילה

המדד- בית הספר מעודד לעזור בפעילות התנדבותית למען הקהילה, בית הספר מעודד לקחת חלק במסגרות למעורבות חברתית

המדד במיטבו -

- בית הספר מקיים מגוון ערוצים לקידום פעילות קהילתית (חיילים, קשישים, בעלי צרכים מיוחדים וכו'). הצוות החינוכי מעודד את התלמידים ליזום פעולות למען הקהילה בבית הספר ובחברה. בבית הספר מתבצעת התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית על כל מרכיביה:
- הגדרת מסגרות זמן מסודרות להכשרה וללמידה עיונית המלווה את המעורבות החברתית.
 - קיום מסגרות ממוסדות לליווי אישי ולשיח רפלקטיבי על ההתנסות עם התלמידים.
 - המורים משלבים בתחומי הדעת יישום פעיל של התכנים הרלוונטיים לתוכניות המעורבות של התלמידים.
 - בית הספר מקיים מנגנוני הוקרה והערכה לתלמידים על תרומתם לקהילה.

בית הספר מעודד מעורבות בקהילה

- היכן התנדבת בתקופה האחרונה?
- אילו פעולות נעשות בביה"ס לעידוד המעורבות החברתית?
- אלו חיבורים נעשים בבית ספר בין גורמים שונים בקהילה לבין התלמידים?
- כיצד המעורבות החברתית משרתת את הלמידה בביה"ס?

בית ספר מעודד למעורבות אזרחית

המדד-בית הספר מעודד לקחת חלק פעיל בחיים האזרחיים.

המדד במיטבו -

המורים יאפשרו לתלמידים להתייחס לנושאים שעל סדר היום הציבורי ולהביע עמדות ודעות שונות בסוגיות חברתית-ערכיות אקטואליות בכלל השיעורים. המורים יקיימו מסגרות לדיון בנושאים אקטואליים (שיעורי חינוך, עיתון, אתר אינטרנט וכדומה). הצוות החינוכי יעודד אקטיביזם חברתי בתחומי בית הספר, בקהילה ובחיים האזרחיים: יעודד את התלמידים להביע דעות באמצעי תקשורת פנימיים וחיצוניים, יחבר בין תלמידים לעמותות ומפעלים חברתיים, יאפשר קיום בימות דיון, דיבייט ופלטפורמות נוספות להבעת דעות בעניינים אקטואליים.

בית ספר מעודד למעורבות אזרחית

- כיצד נושאים אקטואליים (שנמצאים בחדשות) באים לידי ביטוי בביה"ס?
- אילו פעולות נעשות בביה"ס כדי לעודד את התלמידים להיות פעילים למען נושאים חברתיים?
- כיצד ריבוי הדעות של כלל התלמידים בא לידי ביטוי בשיעורים?

